

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/70/2024
Identifikačné číslo spisu:	1512222900
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1512222900.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyň 1. S. Š., narodenej X. H. XXXX, N., X. XXX/XX, 2. D. X., narodenej XX. Y. XXXX, Č. N., R., Y. XX, proti žalovanému J.. Z.. H. Y., narodenému X. Q. XXXX, S., S. X, o zaplatenie 996,74 eura s prísl., vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B5-42C/148/2012, pôvodne na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 42C/148/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. mája 2023 sp. zn. 4Co/155/2021, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu H.. J. X., S..J.., ako žalobkyňou 1. S. Š., narodenou X. H. XXXX, N., X. XXX/XX a ako žalobkyňou 2. D. X., narodenou XX. Y. XXXX, Č. N., R., Y. XX.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyniam priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. apríla 2018, č. k. 42C/148/2012-275 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 996,74 eura s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 7. januára 2007 do zaplatenia a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Žalobca sa od žalovaného (pôvodne v postavení podnikateľského subjektu, živnostníka podnikajúceho pod obchodným menom Z.. H. Y. - T., s miestom podnikania v U. - R., T. O. X, IČO: XX XXX XXX; podnikateľská činnosť ukončená k X. H. XXXX; pozn.) domáhal zaplatenia sumy 996,74 eura s prísl. na tom skutkovom základe, že na podklade žalovaným udelenej plnej moci poskytoval žalovanému právne služby spojené so zastupovaním vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 26Cb/70/2006, v ktorom vykonal úkony žalovanému fakturované podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) faktúrou č. 2006/1/97 z 22. decembra 2006 so splatnosťou 6. januára 2007 na sumu 30 028 Sk (996,74 eura),

pričom žalovaný faktúru neuhradil.

1.2. Žalovaným namietaný nedostatok aktívnej vecnej legitimácie vyhodnotil súd prvej inštancie ako neopodstatnený. Mal za preukázané, že žalobca poskytol žalovanému právne služby na základe udelenej plnej moci, ktorú posúdil ako jasnú, zrozumiteľnú a určitú. Neuveril tvrdeniam žalovaného, že poskytované právne služby mali byť bezplatné, a to najmä z dôvodu, že žalobca mal žalovaného zastupovať vo viacerých sporoch. Poukázal, že výkon advokácie je jasne definovaný v zákone o advokácii (zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov) ako zastupovanie klientov v konaní pred súdmi za odmenu. Vykonávanie činnosti advokáta označil za podnikanie podľa osobitných predpisov, podnikanie definoval ako „činnosť vykonávanú za účelom zisku“. Žalovaným tvrdenú skutočnosť, že odvolanie, ktoré podal žalobca v konaní 26Cb/70/2006, bolo skopírované z jeho odvolania, nemal za pravdivú, a to vzhľadom na odlišnosť štruktúry odvolania, ktoré podal žalobca, od odvolania napísaného žalovaným. Keďže sa žalovaný so splnením peňažného dlhu dostal do omeškania, súd prvej inštancie mu uložil aj povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9 % tak, ako to vyplýva z výroku jeho rozhodnutia. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 262 odsek 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného v poradí druhým rozsudkom z 3. mája 2023 sp. zn. 4Co/155/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

2.1. Viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021 sp. zn. 9Cdo/22/2021, ktorým rozhodol o dovolaní žalovaného proti v poradí prvému rozsudku odvolacieho súdu (rozsudok z 25. septembra 2019 sp. zn. 4Co/199/2019; pozn.) odvolací súd v prvom rade konštatoval, že námietka zaujatosti členky senátu odvolacieho súdu JUDr. Anny Kašajovej bola zo strany žalovaného uplatnená oneskorene. Ďalej v reakcii na špecifické odvolacie námietky žalovaného odvolací súd rozvil svoju argumentáciu, že žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal svoje tvrdenia o tom, že by splnomocnenie udelené žalobcovi bolo neplatným právnym úkonom a že by sa strany sporu dohodli na zastupovaní bez odmeny. Súdy oboch inšancií predmetné splnomocnenie právne posúdili, pričom dospeli k záveru o jeho platnosti, keďže neodporovalo zákonu, bolo dostatočne určité a zrozumiteľné, podpísané oboma účastníkmi, s uvedením rozsahu povinností advokáta a s konkretizáciou konania, v ktorom mal žalobca žalovaného zastupovať. Pokiaľ ide o tvrdenie žalovaného o dohode o bezplatnosti zastupovania žalobcom, odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie zhodne konštatovali, že žalovaný neuniesol dôkazné bremeno o tomto svojom tvrdení a posúdili ho ako nelogické, lebo nárok žalobcu na odmenu za realizované služby v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je nárokom zákonným. Ak žalovaný tvrdí, že si žalobca nesplnil povinnosti advokáta v zmysle zákona o advokácii, v prípade preukázania týchto tvrdení môže byť úspešný v prípadnom spore o náhradu škody spôsobenej porušením povinností advokáta, resp. v prípadných sťažnostných a disciplinárnych konaniach proti žalobcovi. Tvrdenie žalovaného, že si advokát nesplnil informačnú povinnosť ohľadom ceny zastupovania, žalovaný nepreukázal a toto tiež neznamená stratu nároku advokáta na odmenu za zastupovanie podľa príslušnej právnej normy (vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), jedine potenciálny nárok na náhradu škody pre porušenie zákonných povinností. Ako irelevantné posúdil odvolací súd aj tvrdenie žalovaného o vzájomnom neodsúhlasení odmeny za zastupovanie s odôvodnením, že v danom prípade výška odmeny advokáta nepresahuje zákonný rámec a limit. Následne sa odvolací súd zaoberal rozhodnutiami vydanými v iných súdnych konaniach, na ktoré poukazoval žalovaný, a skúmal, či ide o rozhodnutia týkajúce sa skutkovo obdobnej veci; konštatoval, že ide o skutkovo odlišné situácie od prejednávanej veci.

2.2. Vzhľadom na uvedené odvolací súd opätovne dospel k záveru o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, preto tento potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 378 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. e), f) a § 421 ods. 1 CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojení s napadnutým rozsudkom

súdu prvej inštancie a vrátil vec Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, a aby mu priznal nárok na náhradu trov konania.

3.1. Žalovaný v dovolaní namietal, že rozsudok odvolacieho súdu je arbitrárne odôvodnený, odporuje princípu právnej istoty a princípu legitímneho očakávania, je zjavne nespravodlivý, zmätočný, neracionálny a vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu. Namietal vecnú a miestnu nepríslušnosť súdu prvej inštancie a porušenie práva na zákonného sudcu. Ďalej namietal, že súdy bez relevantného odôvodnenia nevykonali ním navrhované dôkazy, v čom zároveň videl porušenie princípu rovnosti, ako aj princípu kontradiktórnosti súdneho konania. Odvolaciemu súdu vytýkal, že nerešpektoval kasačnú záväznosť zrušujúceho rozsudku dovolacieho súdu, a to najmä pokiaľ ide o povinnosť dať žalovanému odpoveď na špecifickú odvoláciu argumentáciu a vysporiadať sa s rozhodnutiami v skutkovo obdobných veciach. Žalovaný na viacerých miestach dovolania cyklicky zotrval na svojej procesnej obrane a tvrdeniach o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie, ako aj že žalobcovi nevznikol nárok na fakturovanú odmenu za právne služby, lebo nepreukázal, že došlo k reálnej dohode o cene, ani k riadnemu poskytnutiu kvalifikovaných právnych služieb. Opakovane tiež poukazoval na nesprávnosť procesného postupu v súvislosti so zmenou subjektu na strane žalobcu.

4. Pôvodný žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že dovolanie z hľadiska § 420 písm. e) CSP nie je prípustné, lebo námietka zaujatosti členky odvolacieho senátu bola podaná oneskorene, na čo poukázal aj odvolací súd v bode 36. odôvodnenia svojho rozhodnutia. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že nedošlo k žiadnemu porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces; žalovaný na viacerých miestach uvádza tvrdenia vecne nesúvisiace s prejednávanou vecou. Ďalej zdôraznil obchodnoprávny charakter sporu, pretože žaloba smerovala pôvodne proti podnikateľskému subjektu, a s tým súvisiacu neprípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenia pre nesplnenie podmienky majetkového cenzu (§ 422 písm. a) CSP). Žalovaný vo vzťahu k pôvodnému žalobcovi nevystupoval ako spotrebiteľ, ale ako podnikateľ. Navyše, povinnosť v zmysle § 18 ods. 4 zákona o advokácii (informovať vopred klienta o cene právnych služieb) advokátom zo zákona o advokácii vyplýva až s účinnosťou od 1. septembra 2009.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) skúmajúc splnenie procesných podmienok (§ 161 ods. 1 CSP v spojení s § 438 CSP) zistil, že v priebehu dovolacieho konania zomrel pôvodný žalobca. Z uznesenia Okresného súdu Pezinok z 29. októbra 2024 sp. zn. 40D/525/2024 najvyšší súd zistil, že konanie o dedičstve po poručiteľovi bolo zastavené, lebo poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty, avšak ako potenciálni dedičia prichádzali do úvahy dcéry poručiteľa, S. Š., narodená X. H. XXXX, N., X. XXX/XX a D. X., narodená XX. Y. XXXX, Č. N., R., Y. XX.

6. Podľa § 438 ods. 1 CSP pre konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

8. Podľa § 63 ods. 1 a 2 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

9. S ohľadom na uvedené dovolací súd rozhodol o pokračovaní v dovolacom konaní s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

10. Dovolací súd následne po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana spĺňajúca výnimku z povinného zastúpenia (§ 429 ods. 2 písm. a) CSP), v ktorej neprospech bolo

napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

13. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

14. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

15. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

16. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (porov. napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

17. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

K dovolaniu podľa § 420 písm. e) CSP

18. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval primárne z ust. § 420 písm. e) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

19. Dovolaateľ namietal, že bolo povinnosťou sudkyne spravodajkyne a predsedníčky senátu odvolacieho

súdu JUDr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej ako bývalej sudkyne Okresného súdu Bratislava III oznámiť svoju zaujatosť obdobne ako v predchádzajúcom odvolacom konaní dovolateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III vo veci 18C/32/2017.

20. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd uvádza, že otázku (ne)vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je dovolací súd oprávnený posúdiť samostatne, nezávisle od prípadnej (ne)existencie rozhodnutia nadriadeného súdu (R 59/1997).

21. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť (§ 49 až § 51 CSP) sa v civilnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie sporu nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

22. V posudzovanom prípade z obsahu spisu dovolací súd nezistil žiadne také dôvody, ktoré by spochybňovali nestrannosť a nezaujatosť vo veci konajúcej predsedníčky odvolacieho senátu 4Co - JUDr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej. Tento aspekt nespochybnila ani samotná sudkyňa, keď nepostupovala v zmysle § 50 ods. 1 CSP a neoznámila svoje pochybnosti o jej nezaujatosti v danej veci.

23. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu aj na základe námietky zaujatosti uplatnenej stranou sporu (§ 52 CSP). Žiada sa viesť, že z obsahu práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nevyplýva povinnosť súdu vyhovieť každej námietke zaujatosti vznesenej stranou sporu a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť, len prejednať každú námietku zaujatosti vznesenou stranou sporu a rozhodnúť o nej, aj to za predpokladu, že sú na taký postup splnené zákonné podmienky (§ 53 CSP). V danom prípade bol rozsudok odvolacieho súdu žalovanému doručený do vlastných rúk 19. októbra 2019. Najneskôr v ten deň sa žalovaný objektívne dozvedel o zložení senátu, ktorý rozhodoval o jeho odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Námietka zaujatosti bola uplatnená žalovaným až v dovolaní z 11. septembra 2023. Najvyšší súd v uznesení z 27. marca 2024 sp. zn. 6Nc/2/2024, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 80/2024, vyslovil, že účelom námietky zaujatosti je vylúčiť sudcu z pojednania a rozhodovania veci/sporu. Zaujatosť sudcu je z pohľadu rozhodovania o jeho vylúčení právne významná len dovtedy, kým nerozhodne. Neskôr môže byť rozhodnutie vylúčením sudcom odvolacím dôvodom (§ 365 ods. 1 písm. c) CSP) alebo dovolacím dôvodom (§ 420 písm. e) CSP). Tento ustálený právny názor je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu ďalej nasledovaný (porov. napr. 8Nc/3/2025, 9Nc/1/2025).

24. Ústavný príkaz nebyť odňatý zákonnému sudcovi vyjadrený v čl. 48 ods. 1 Ústavy SR predstavuje pre každého účastníka konania rovnako záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané sudy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

25. Princíp nebyť odňatý zákonnému sudcovi bol v civilnom sporovom konaní premietnutý aj do ustanovenia § 420 písm. e) CSP, pričom súdna prax je jednotná v tom, že súd treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca.

26. Jedným z prvých predpokladov naplnenia práva na zákonného sudcu sú procesné pravidlá určovania príslušnosti súdov, preto je v prvom rade nevyhnuté, aby sa konanie uskutočnilo na zákennom (vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom) súde. Ak príslušný súd bude určený v rozpore so zákonom, právo na zákonného sudcu vyplývajúce z čl. 48 ods. 1 Ústavy SR sa nerešpektuje a v takomto prípade treba súd považovať v zmysle § 420 písm. e) CSP za nesprávne obsadený.

27. Žalovaný prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. e) CSP oprel aj o tvrdenie, že súd prvej inštancie ho nepoučil o možnosti namietať postúpenie veci z Okresného súdu Bratislava II na Okresný súd Bratislava V z dôvodu miestnej nepríslušnosti.

28. Z obsahu predloženého súdneho spisu dovolaciemu súdu vyplynulo, že Okresný súd Bratislava II postupom podľa § 105 v spojení s § 84 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení

neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) postúpil spor Okresnému súdu Bratislava V ako všeobecnému súdu odporcu (žalovaného) - v tom čase podnikateľský subjekt s miestom podnikania v územnom obvode Okresného súdu Bratislava V, pričom z obsahu súdneho spisu vyplýva, že o tomto procesnom postupe boli upovedomené obe strany sporu. Tak žalobca, ako aj žalovaný mali možnosť v lehote 15 dní od doručenia vzniesť proti takémuto postúpeniu námietky, o ktorých by rozhodoval nadriadený súd (§ 195 ods. 3 OSP) a žalovaný mal tiež možnosť najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patril, uplatniť námietku miestnej nepríslušnosti súdu (§ 105 ods. 1 posledná veta OSP). Ak strany tieto procesné možnosti nevyužili, aj prípadný nedostatok miestnej príslušnosti treba zo zákona považovať za zhojený, pretože neboli splnené podmienky na skúmanie miestnej príslušnosti súdu. Preto nemohol nastať stav rozhodovania nezákonným sudcom.

29. Dovolací súd s ohľadom na nedôvodnosť dovolacej argumentácie dospel k záveru, že prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. e) CSP nevyplyva a dovolanie žalovaného je v tejto časti neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP

30. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

32. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

32.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

32.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

33. Dovolateľ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o tvrdenie o existencii viacerých vád v procesnom postupe odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie. Namietal, že konajúce súdy odmietli objektivizovať skutkový stav veci, keď tento najmä nedostatočne zistili a nevykonali žalovaným navrhované dôkazy. Súdy oboch inšancií riadne a presvedčivo neodôvodnili svoje rozhodnutia, neprihliadli na rozhodnutia v skutkovo a právne obdobných veciach žalovaného a porušili princíp rovnosti, ako aj kontradiktórnosti konania. Za nesprávny označil žalovaný i procesný postup konajúcich súdov v súvislosti s pripustením zmeny účastníka, namietajúc zároveň nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

34. Je potrebné uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k namietaným procesným vadám; tieto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

35. Dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi pravidelne pripomína, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodení skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

36. V tejto súvislosti je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

37. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

38. Preskúmaním obsahu spisu podľa názoru dovolacieho súdu súdy nižších inštancií správne, v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

39. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľa spočívala v rozsiahlej polemike so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami, namietajúc, že odvolací súd mal súdom prvej inštancie zistený skutkový stav prehodnotiť. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodením vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

40. V preskúmvanej veci odvolací súd dospel k záveru, že skutkové zistenia súdu prvej inštancie majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, z prednesov sporových strán a z obsahu spisu vyplynuli najavo, následne tieto; v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP v spojení s § 191 CSP), správne vyhodnotil a dospel tak k správny skutkovým záverom. Doposiaľ vykonané dokazovanie aj podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne odôvodňuje závery prijaté odvolacím súdom, viazaným skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP).

41. Podľa ústavného súdu možno ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR kvalifikovať nevykonanie takého navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť (III. ÚS 332/09).

42. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

43. Z uvedeného vyplýva, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil.

43.1. V zmysle rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi; i) ak tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, ii) ak dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, t.j. nedisponuje vypovedacou potenciou, alebo iii) ak tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené (nadbytočnosť dôkazu). Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Váda v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz) v takom prípade založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia, ale tiež jeho protiústavnosť (porov. 4Cdo/100/2018, 7Cdo/205/2019, 5Cdo/151/2019).

44. V danom prípade súdy oboch inštancií svoje rozhodnutie založili na závere, že žalobca v postavení advokáta hodnoverne preukázal dôvodnosť ním uplatneného nároku na odmenu za právne služby poskytnuté na základe plnej moci udelennej žalovaným, ktorú súdy posúdili ako jasný, zrozumiteľný, určitý, a preto platný právny úkon. Vychádzali pritom z toho, že výkon advokácie je jasne definovaný v zákone o advokácii ako zastupovanie klientov v konaní pred súdmi za odmenu, pričom fakturovanú odmenu považovali za primeranú aj podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Berúc do úvahy, že v čase udelenia plnej moci žalobcovi ako advokátovi ešte povinnosť vopred informovať klienta (aj to iba klienta v postavení spotrebiteľa právnej služby) o výške odmeny za úkon právnej služby zo zákona o advokácii nevyplývala, považovali za nadbytočné zameriavať ďalšie dokazovanie na preukázanie tvrdení o dohode o bezplatnom poskytovaní právnych služieb. Pokiaľ žalovaný konajúcim súdom vyčítal, že nevykonali výsluch svedkov Z.. A. J. či Z.. H. J., z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by žalovaný bol tieto dôkazy včas navrhol, nedôvodne preto namieta, že neboli vykonané. Z obsahu zápisnice o pojednávaní konanom pred súdom prvej inštancie 17. apríla 2018 dovolaciemu súdu vyplynulo, že súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi, k čomu žalobca nemal žiadne výhrady a žalovaný uviedol, že tieto nie sú relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, lebo žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný (č. l. 270). Žalovaný výslovne uviedol, že nemá žiadne ďalšie prostriedky procesnej obrany, na čo súd vyhlásil dokazovanie za skončené (§ 154 CSP). Vo vzťahu k výsluchu likvidátorky pôvodného žalobcu, obchodnej spoločnosti ENERGOSERVIS Janda s.r.o., ktorého aktívnu vecnú legitimáciu v spore žalovaný namietal, dovolací súd uvádza, že vykonanie tohto dôkazu bolo vzhľadom na záver o aktívnej vecnej legitimácii pôvodného žalobcu celkom bez relevancie pre rozhodnutie vo veci samej.

45. Podľa dovolacieho súdu obsah spisu rovnako nedáva podklad ani pre záver, že by došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní a že by dovolateľ bol postupom súdov akokoľvek ukrátený na svojich procesných právach. Súdy oboch inštancií vytvorili obom stranám sporu rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam, ako aj rovnakú možnosť navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

45.1. Samotná skutočnosť, že dovolateľ bol v konaní neúspešný, nemôže automaticky viesť k presvedčeniu, že bol v konaní znevýhodnený na úkor druhej strany, a tým došlo k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Predovšetkým je potrebné si uvedomiť, že sporové konanie je konaním, kde vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné; úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej - ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou.

45.2. Podstata dovolania nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Len rozhodnutím súdu a právnym posúdením sporu súdom nemôže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý

proces a teda ani k porušeniu zásady rovnosti zbraní, pretože sa tým strane sporu neznemožňuje realizovať jej procesné oprávnenia v priebehu konania pred súdom. Súčasťou práva na spravodlivý proces tak nemôže byť právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

46. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej autority k zabezpečeniu spravodlivosti. V tejto súvislosti žalovaný v dovolaní namietal, že je rozsudok odvolacieho súdu arbitrárne odôvodnený, odporuje princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, je zjavne nespravodlivý, zmätočný a neracionálny.

47. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

48. Dovolací súd, dbajúc na to, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že v danom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Skutočnosť, že žalovaný sa s názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti a/alebo arbitrárnosti súdnych rozhodnutí.

49. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP, stotožniac sa s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

50. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o taký prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania strán sporu, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti v súlade s kasačným pokynom dovolacieho súdu dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného.

51. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosť jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná, rozhodnutie je konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Odvolací súd jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo nepovažoval za preukázané tvrdenia žalovaného a prečo dospel k záveru, že žalobcom uplatnený nárok na úhradu odmeny za poskytnuté právne služby je dôvodný.

52. Reflektujúc záväzný pokyn dovolacieho súdu vyslovený v jeho kasačnom rozhodnutí odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia (najmä v bode 40.) jasne a zrozumiteľne uviedol, že žalovaný žiadnym

spôsobom nepreukázal tvrdenia, že by splnomocnenie udelené žalobcovi bolo neplatným právnym úkonom a že by sa strany sporu dohodli na bezodplatnom poskytovaní právnych služieb. Odvolací súd osobitne zdôraznil, že ak žalobca nesplnil povinnosti advokáta v zmysle zákona o advokácii, môže si žalovaný prípadne uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej porušením povinností advokáta, resp. môže proti žalobcovi iniciovať sťažnostné alebo disciplinárne konania.

53. Pozornosti dovolacieho súdu neuniklo, že dovolateľ opakovane argumentoval poukazom na iné súdne rozhodnutia, pričom odvolaciemu súdu vyčítal, že rozhodol odlišne ako v skutkovo a právne obdobných veciach žalovaného.

54. Vo všeobecnosti možno uviesť, že princípu právnej istoty jednoznačne odporuje postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili (III. ÚS 289/2017). V danom prípade ale odôvodnenie napadnutého rozsudku nedáva spoľahlivý podklad pre záver, že odvolací súd neučinil zadosť princípu právnej istoty, naopak, argumentačne sa vysporiadal s tým, že vo veci vedenej na súde prvej inštancie pod sp. zn. 8C/351/2007, na ktorú poukazoval žalovaný, išlo o odlišnú skutkovú situáciu a žaloba o zaplatenie dlžnej úhrady za poskytnuté právne služby bola zamietnutá z iného dôvodu, než o ktorý žalovaný opieral neexistenciu nároku v tomto konaní. Rovnako pokiaľ ide o konanie vedené pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 26Cb/26/2007 či konanie pred Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 8C/64/2007, v oboch prípadoch bola žaloba zamietnutá z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, obchodnej spoločnosti ENERGOSERVIS Janda s.r.o., t.j. iného žalobcu ako v prejednávanom spore. Žalovaný preto nesprávne argumentoval inými rozhodnutiami, pretože tieto nevychádzali zo skutkovo porovnateľných okolností (rozdielnosť žalobcov).

55. Napokon, pokiaľ ide o námietku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu H. J. X., S..J., dovolací súd zdôrazňuje, že súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, ak ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal. Žalovaný v priebehu celého konania spochybňoval aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu, argumentujúc nesprávnym procesným postupom v súvislosti so zmenou žalobcu.

56. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu niet sporu v tom, že za „procesný postup“ treba považovať najmä faktickú, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúcu činnosť alebo nečinnosť súdu, teda samu procedúru prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) a že táto (procedúra) je nesprávnou, pokiaľ účastníkovi (dnes strane sporu) znemožní realizáciu jemu (jej) prináležiacich procesných oprávnení a mári tým možnosť jeho (jej) aktívnej účasti na konaní. Za postup zodpovedajúci takejto definícii zjavne treba považovať i nesprávne, teda právu nezodpovedajúce (procesné) rozhodnutie súdu o zmene v okruhu účastníkov, v dôsledku ktorého buď nedôjde k takej zmene strany sporu, ku ktorej by za predpokladu správneho postupu prísť malo alebo naopak príde k takej zmene, ku ktorej by pri zachovaní správneho postupu prísť nemalo.

57. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že súd prvej inštancie uznesením z 3. októbra 2012 č. k. 42C/148/2012-62, právoplatným v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 31. mája 2013 sp. zn. 5Co/3/2013 dňom 5. augusta 2013, podľa § 92 OSP pripustil zmenu subjektu na strane žalobcu tak, že z konania vystúpil H. J. X. - advokát a na jeho miesto žalobcu do konania vstúpila obchodná spoločnosť: ENERGOSERVIS Janda s.r.o., so sídlom v Českej republike, Ostrava - Mariánske Hory, 28. ríjna 829/270, IČ: 267 82 332. Súd prvej inštancie mal za splnené zákonné predpoklady na pripustenie zmeny na strane navrhovateľa, keď zistil, že navrhovateľ - H. J. X. Zmluvou o postúpení pohľadávky z 18. marca 2009 postúpil pohľadávku, ktorá je predmetom konania, vrátane všetkých práv a príslušenstva pohľadávky na obchodnú spoločnosť ENERGOSERVIS Janda s.r.o., a postúpenie pohľadávky oznámil aj odporcovi (žalovanému).

57.1. Následne, ešte stále za účinnosti predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy (§ 92 OSP), súd prvej inštancie uznesením z 5. apríla 2016 č. k. 42C/148/2012-200 pripustil zmenu účastníka konania na strane navrhovateľa tak, že na miesto navrhovateľa ENERGOSERVIS Janda s.r.o. do konania ako navrhovateľ vstúpil advokát H. J. X., S..J.. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 8. decembra

2017 v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 20. septembra 2017 sp. zn. 5Co/294/2016. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že pohľadávka, o ktorú ide v predmetnom konaní, bola prevedená na H. J. X., S..J., keď tento preukázal, že odstúpil od Zmluvy o postúpení pohľadávok z 18. marca 2009.

58. Právna úprava rozhodovania o návrhu na zmenu účastníka konania (dnes strany sporu) podľa § 92 OSP a § 80 CSP je značne rozdielna.

59. Podľa § 92 ods. 2 OSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Podľa odseku 3 vety prvej rovnakého ustanovenia súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje.

60. Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli a podľa odseku 2 vety prvej tohto ustanovenia súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu.

61. Z porovnania oboch citovaných právnych úprav, dopadajúcich na zmeny v okruhu strán sporu motivované zmenami vo sfére hmotného práva, ku ktorým dôjde až v priebehu konania, vyplýva jednak obmedzenie návrhovej iniciatívy pri zmene na žalobcu ako dominus litis (pána sporu), ale predovšetkým to, že kým podmienkou pozitívneho rozhodnutia o zmene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP bolo (odhliadajúc od súhlasu nového žalobcu) preukázanie nástupu právnej skutočnosti spôsobilej privodiť prevod/prechod práva či povinnosti predstavujúcich predmet sporu z pôvodného účastníka konania na inú osobu, podmienkou vyhovieť návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo).

62. V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že o oboch návrhoch na zmenu navrhovateľa rozhodovali konajúce sudy ešte za účinnosti § 92 OSP, podľa ktorého súd návrhu na zmenu účastníka vyhovel, ak bolo formálne preukázané, že (i) nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, (ii) predmetná právna skutočnosť sa týkala práva resp. povinnosti doterajšieho účastníka konania, a že (iii) táto nastala až po začatí konania, skôr než bolo rozhodnuté o veci samej.

63. Povedané inak, za účinnosti OSP súd pri rozhodovaní o zmene účastníka skúmal iba to, či tvrdená právna skutočnosť je spôsobilá mať za následok prevod/prechod práv a povinností, ktoré sú predmetom konania. Otázkou, či k prevodu/prechodu tvrdeného práva resp. povinnosti skutočne došlo, sa súd zaoberal až v rozhodnutí o veci samej. Preto ak sudy v posudzovanom prípade dospeli k záveru, že sú dané procesné predpoklady pre postup v zmysle § 92 ods. 2, 3 OSP, keď mali za preukázané splnenie formálnych podmienok, nejde o porušenie kogentných ustanovení majúce za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces.

64. Pokiaľ dovolateľ mienil odvolaciemu súdu vyčítať aj správnosť právneho posúdenia otázky aktívnej vecnej legitímácie, namietajúci celý proces postupovania pohľadávky, dovolací súd vzal do úvahy, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP môže založiť prípadná svojvôľa pri výklade a aplikácii jednoduchého práva. Preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu z tohto hľadiska a dospel k záveru, že v danej veci o taký prípad nejde.

65. Dovolací súd len v stručnosti uvádza, že postúpenie pohľadávok advokáta, ktoré vznikli v súvislosti s poskytovaním právnych služieb podľa zákona o advokácii na osobu, na ktorú sa nevzťahuje povinnosť

mľčanlivosti advokáta, odporuje zákonu o advokácii v zmysle § 525 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“). Zmluva o postúpení pohľadávok vzniknutých advokátovi za poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii na tretiu osobu, neviazanú povinnosťou mľčanlivosti advokáta, je podľa § 39 OZ neplatným právnym úkonom, ak nebol advokát povinnosti mľčanlivosti klientom zbavený (rozsudok najvyššieho súdu z 22. februára 2023 sp. zn. 4Obdo/78/2021 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 54/2023).

65. Ako už bolo uvedené vyššie, z pozitívneho rozhodnutia o návrhu na zmenu účastníka konania podľa OSP nie je možné automaticky vyvodiť záver, že k prevodu resp. prechodu práv, ktoré sú predmetom konania, skutočne došlo. Bez ohľadu na právne skutočnosti, s ktorými konajúce súdy v danom prípade spájali svoje závery o naplnení formálnych predpokladov pre vyhovieť návrhu v zmysle § 92 ods. 2 OSP (Zmluva o postúpení pohľadávok z 18. marca 2009; Odstúpenie od Zmluvy o postúpení pohľadávok z 18. marca 2009, ktorých platnosť žalovaný v priebehu konania opakovane namietal), v súvislosti s otázkou aktívnej vecnej legitímácie treba vychádzať výlučne z toho, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu v konaní ako žalobca vystupoval H. J. X., S..J., ktorému podľa výsledkov vykonaného dokazovania patrila pohľadávka za právne služby poskytnuté žalovanému a ktorý túto pohľadávku ani nemohol platne previesť na tretiu osobu neviazanú povinnosťou mľčanlivosti v zmysle zákona o advokácii. Vychádzajúc z uvedeného preto závery odvolacieho súdu, ktorý žalobe žalobcu vyhovel, aj keď sa k aktívnej vecnej legitímácii žalobcu explicitne nevyslovil, nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne, ktoré by mali za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005, I. ÚS 213/2023).

66. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súdu uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovaného v tejto časti neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP

67. Keďže konanie vadou zmätočnosti v zmysle § 420 CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu prípustnosti dovolania z hľadiska žalovaným namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 v spojení s § 432 ods. 2 CSP).

68. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

69. Podľa § 422 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

70. V danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a) CSP. Aplikácia ustanovenia § 422 ods. 1 písm. b) CSP neprichádzala v danej veci do úvahy, keďže nešlo o spor s ochranou slabšej strany - žalovaný pôvodne vystupoval v postavení podnikateľského subjektu vykonávajúceho podnikateľskú činnosť na základe živnostenského oprávnenia, uplatnená pohľadávka priamo súvisela s výkonom podnikateľskej činnosti pôvodného žalovaného. Predmetom dovolacieho konania je pohľadávka vo výške 996,74 eura, pričom desaťnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (8. februára 2007), je 2.522,7 eura (§ 2 ods. 1 písm. b) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení účinnom od 1. októbra 2006 do 30. septembra 2007). Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenzu,

obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení (ratione valoris), preto je prípustnosť dovolania žalovaného v zmysle § 422 CSP vylúčená.

71. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

72. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Podľa zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) majú žalobkyne 1/ a 2/ ako právni nástupcovia žalobcu voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

73. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.